

KAPUCINUSOK KRIPTÁJA BRNOBAN

Őnök a Kapucinus Kisebb Testvérek Rend kolostorában vannak. Ennek a római katolikus egyházhoz tartozó keresztény közösségnek élő eszménye Assisi Szent Ferenc lelkeségén alapul (1182–1226).

A kapucinus rend 16. századbeli gyökereit az olaszországi Umbriában találhatjuk, innen terjedt el szerte a világon. Cseh földre 1599-ben érkeztek kapucinusok, és első templomukat Prágában alapították. Brnoban 1604-től vannak jelen.

Jelenleg Csehország területén öt kolostorban, beleértve a brnoit is, mintegy negyven kapucinus szerzetes él.

Kapucinusok kriptája

Az 1656. és 1784. évek között a **barátok és a rend jötevőinek temetkezési helye volt.** A kriptá szellőztetését évszázadokig biztosító találmány szellőztetési rendszernek köszönhetően az itt elhelyezett **holttestek természetes módon mumifikálódtak.** Több mint 150 kapucinus testvért és mintegy 50 jötevőt helyeztek itt örök nyugalomra.

A sírhely **szokatlan bizonyosságot nyújt a kapucinus rend történelméről.** A testvérek a nyilvánosság előtt is megnyitották a kriptát, **emlékeztetőül az emberi lét műlékonyságára – memento mori.** Már több mint 170 éve érkeznek ide látogatók.

TU FUI, EGO ERIS

A kápolna bejárata feletti latin felirat – **Tu fui ego eris** – magyar fordítása: **Ami te vagy, az voltam. Ami vagyok, az leszel.** Ez egyik változata az evilági létezésünk végességére emlékeztető feliratoknak.

KÁPOLNA

1 Éppen beléptek a kápolnába, amely 1656-ban lett felszentelve és eredetileg a kapucinus barátok imahelye volt. 1872-től itt nyugszik **Franz von der Trenck báró** pandúrezredes is (a kápolna közepén). A keresztény **Klemenciána** ereklyetartóját (a fal melletti oltáron) a múlt században helyezték át ide a templomból.

Franz von der Trenck (Trenck Ferenc) báró (1711–1749)

Kegyetlen, kiszámíthatatlan és becsvágyó természete miatt **sátáni Trenck-nek** is nevezték. Ötezres létszámú pandúr szabadcsapatot szervezett és vezetett és pandúrjai kíméletlenségükről voltak hírhedtek. Annak ellenére, hogy Mária Terézia szolgálatában harcolt, Trenck és pandúrjai a bécsi császári udvarban is félelmet keltettek és sok ellenségre tettek szert.

És mi köze ennek a legendás harcosnak a kapucinusokhoz? A Spilberk várerődében találkozott **Trenck báró, mint egy életfogytiglani rab egy kapucinus baráttal, aki gyóntató papként** járt be a rabok közé. A kapucinusok krónikájába feljegyezték, hogy a tömlőben eltöltött idő alatt megszólalt benne lelkiismerete hangja és **megebánta kicsapongó életét**. Vagyona egy részét jótékony célokra fordította és saját kérésére helyezték őt örök nyugalomra ebben a kriptában.

A keresztény Klemenciána barokk ereklyetartója

A római katakombákban lelték meg földi maradványait, amelyeket 1754-ben Jiří Barnabáš Orelli, kéményseprő-mester ajándékozott a szerzeteseknek. Akkor hitték, hogy a katakombákba keresztény vértanúkat temettek el, ezért földi maradványaikat szentek ereklyeként tiszteltek. A „mi“ Klemenciánknak a helyi templomban saját oltára is volt. Idővel azonban az egyház felülbírálta ezeket a közelebről nem azonosított „szent testeket“, és esetenként elrendelte a templomokból való kegyeletes eltávolításukat. Klemenciáról teljes bizonyossággal csak annyit tudunk, hogy valamikor a 4 – 5. században élt és negyvenéves korában hunyt el.

ARS MORIENDI KIÁLLÍTÁS

2 Ez a néhány lépcső a kápolnából elvezette Önöket a 17. századba. Barokk freskókkal vannak körülvéve, amelyeket valószínűleg egy tehetséges kapucinus barát festett. Az eredeti freskók a prágai Hradzsínban található a zarándokhelynek számító Loretói kriptában, amelyet évszázadokig a kapucinus rend kezelt.

Az egyes freskók **az emberi lét és cselekvéseink múlandóságát** jelképezik. A kompozíció része viszont a **remény** is, ami Lázár feltámasztásának ábrázolásában jut kifejezésre.

A halál diadala: Ez az első freskó, amely a loretói kriptába lépő elé tárul. Az íját megfeszítő diadalmaskodó csontváz egyenesen ránk, az érkezőkre irányítja a nyilát. Mi vagyunk tehát most a halál jelöltjei.

A terem közepén található freskón egy **csontváz** látható, amely íjában három nyilát feszít meg egyszerre. A tömeges halál, például a háborúk allegóriája.

Kronosz: Kronosz az időt személyesíti meg. Kaszájával földig rombolja az emberi igyekezet minden szimbólumát. Figyelmeztet arra, hogy cselekvéseink is múlandók.

Lázár feltámasztása: Ez a freskó az isteni szeretetre mutat rá, amely erősebb a halálnál is. A szeretetre, amely legyőzte a halált is, és megnyitotta előttünk az örök élet kapuját. A jelentre vonatkoznak Jézus Krisztus szavai is: „Én vagy a feltámasztás és az élet... Aki hisz bennem, még ha meghal is, nem hal meg örökre.“

Mellette **az utolsó ítélet angyala** van ábrázolva – aki bűnt követett el, örök kárhozatra ítéltetik, de a megigazultak az örök életbe jutnak.

A GRIMM CSALÁD

Itt temették el a brnoi kolostor történetéhez elválaszthatatlanul kapcsolódó híres kőművesmester- és építészcsalád tagjait. A családot **nemcsak építészeti munkák, de elsősorban szoros baráti kapcsolatok** is fűzték a kapucinusokhoz. Mořic Grimm két fia be is lépett a kapucinus rendbe.

Mořic Grimm (1669–1757) segített a kapucinusoknak a templom javítási munkálataiban és kibővítette a kripta tereit. Dolgozott a minorita rendnek is, és nevéhez fűződik a város nevezetes épületeinek egész sora.

František Antonín Grimm (1710–1784) részt vett a kapucinus templom felújítási munkálataiban és a kolostor utcafront felőli szárnyának kiépítésében. Kifizette azt az öt ferences és kapucinus szentet ábrázoló szobrot is, amelyek még most is ott állnak a templombejárat előtti teraszon. Elismert és nagyon keresett építész volt.

Egyedi barokk koporsó gyűjtemény

Az ötletes szellőzésnek köszönhetően a kriptában nagy mennyiségben maradtak fenn fakoporsók a 18. századból. Fedelüket a falra akasztva tekinthetik meg. Főleg tölgyből készültek, de borókafenyő koporsót is láthatunk itt. Díszítésük kézi olajfestésű. A leggyakoribb motívum Jézus keresztre feszítése, mint a feltámadásba vetett hit jelképe, valamint növények, gránátalma vagy halálfej.

Az angyal plasztika a *Sic transit gloria mundi* latin feliratra mutat (Így múlik el a világ dicsősége).

JÓTEVŐK SÍRHELYE

A kapucinus közösség körül nagyon **sok érdekes ember** mozgott, akik haláluk után is szerették volna követni a barátokat. A kripta eme részében van eltemetve például a Vrbno-i hercegházaspár, Észak-Morvaország több uradalmának birtokosa. Nagypjuk fizette a Fulnek-i kapucinus kolostor megépítését és a Vrbno-iak még két nemzedéke támogatta a kapucinus rendet.

Itt helyezték örök nyugalomra **Zinzendorf tábornokot** (1627–1695) is, a spilberki erőd vezérét, vagy az olműtzi kerületi kormányzót, **Leopold Sak z Bohuňovicot** († 1725)

Veverí vár

A Sinzendorf család is rendkívüli kegyekben részesített a kapucinusokat. Övék volt a Veverí vár és a hozzátartozó uradalom. A kriptában nyugszik Sinzendorf **Isabella** (1658–1719) és férje **Jan Weikard** (1656–1715), és három gyermekük közül kettő: **Marie Alžběta** (1697–1758) és **Prosper Antonín** (1700–1756). A kapucinus krónika Marie Alžbétáról mint „adakozó donátorról” emlékezik meg és Prosper Antonínt pedig a „rend különleges patronjaként” említi.

BARNABÁŠ ORELLI

5 Bizonyára már észrevették, hogy a kripta egyes termeinek padlószintje **különböző magasságban van**. Ez azzal magyarázható, hogy a kolostor kilenc polgárház alatti telken lett felépítve – ezeket a házakat felvásárolták, majd lerombolták. Pincerendszerük viszont megmaradt és az alagsor kiépítését szolgálta. Egy kis túlzással elmondhatjuk, hogy most **két korszak között** találták magukat: **talpuk alatt reneszánsz házak alapjai találhatók, fejük felett pedig a barokk kapucinus templom**.

A lépcsők alatt van eltemetve **Barnabáš Orelli** († 1757) kéményseprőmester, és a helyi kapucinus közösség legbőkezűbb jótevője. A barátoknak gyakorlatias, a kolostor működtetésével kapcsolatos kérdésekben is segítséget nyújtott.

A bal sarokban látható nagy **tégla tumba** fogadta magába azokat a tetemeket, amelyek az idő folyamán a kriptában szétmállottak. Ide helyezték el például a már említett Sinzendorfi Marie Alžběta és édesapja, Jan Weikard földi maradványait is.

A KAPUCINUS BARÁTOK KRIPTÁJA

6 A kapucinusok nagyon **egyszerű temetkezési módszert** alkalmaztak, amely szintén alapfilozófiájukat, a szegénységet tükrözte. A kapucinus habitust (csuhát) viselő halott barátot kitolható fenekű tölgyfakoporsóba helyezték és a templomi szertartások után a kereszt mellett látható lépcsőkön lehozták a kriptába. Itt a csupasz földre fektették, csak a feje alá helyeztek köveket vagy téglákat.

Minden barátot egyformán, sírkő nélkül temettek el. Csak azok, akik több mint 50 évet leéltek a rendben, kaptak csekély kiváltságot: egy egyszerű kis fake-reszttel temették el őket (a jobboldali szerzetes). Viszont a kapucinusok mindmáig pontos elhalálzási könyvet vezetnek, ahova feljegyezik elhunyt testvéreik neveit és minden délből imádkoznak annak az üdvösségéért, aki az adott napon halálozott el. Így az elhunytak örökké jelen vannak élő testvéreik imáiban, **tartósan egy közösséget alkotva velük**.

Ugyanúgy, ahogy az összes keresztény, a kapucinus barátok is **a halált csupán kapunak tekintik**, amelyen keresztül Istenhez érkeznek meg. Assisi Szent Ferenc például a testi halált „testvérének” nevezte.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük látogatásukat és kívánjuk Önöknek, **hogy a jó és fontos dolgokat ne halogassák**. Mert – ahogy azt a klasszikus mondta – „Életünk törekeny buborék, eltűnik, elillan, elhal, miközben alig jöttünk világra”.

P. S. Az idegenvezetői leírást, kérjük, adja le a pénztárnál. Köszönjük.

